

DOI 10.29254/2077-4214-2018-1-1-142-231-234

УДК 378.6.016:616.31-053.2:37.091.322-057.875

Каськова Л. Ф., Новікова С. Ч., Анопрієва Н. М.

НАВЧАЛЬНА МОТИВАЦІЯ СТУДЕНТІВ В ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ З ДИТЯЧОЇ СТОМАТОЛОГІЇ

Вищий державний навчальний заклад України

«Українська медична стоматологічна академія» (м. Полтава)

n.nataliya86@gmail.com

«Треба багато вчитися, щоб знати хоч трохи»

Шарль Луї Монтеск'є

В сучасних умовах основне завдання вищого освітнього закладу, особливо медичного, спрямоване на підготовку фахівців з високим рівнем професійної компетентності і різнобічним особистісним розвитком, здатних до безперервного самовдосконалення, постійному поповненню і розширенню спектра своїх знань і умінь. Підготовка спеціалістів, здатних вчитися все життя, які визначатимуть темпи та рівень науково-технічного, медичного, економічного та соціально-культурного прогресу є важливою на сьогоднішній день [1,2,3,4].

Удосконалення вищої медичної освіти неможливо без впровадження в навчально-методичній роботі викладача методик, які підвищують мотивацію студента до отримання якісних теоретичних, професійних знань [2,5,6].

Формування навчальної мотивації є однією з основних задач сучасної освіти. Процес формування структури навчальної мотивації починається з перших днів навчання у вузі, а ефективність навчання в кожному конкретному випадку в більшій мірі залежить від структури і сили мотивації. Вивчення факторів, що впливають на навчальну мотивацію студентів, має велике значення для підвищення ефективності вищої освіти. При аналізі навчальної мотивації студентів важливо не тільки виявити домінуючий мотив, але й врахувати структуру мотиваційної сфери.

Визначальним компонентом організації навчальної діяльності є мотивація. Вона може бути внутрішньою або зовнішньою щодо діяльності, однак завжди є внутрішньою характеристикою особистості як суб'єкта цієї діяльності. Передумовою успіху в ній є сформованість спонукальної сфери, розвиток якої потребує цілеспрямованого педагогічного впливу.

Мотивація – система спонукань які зумовлюють активність організму і визначають її спрямованість [5].

Головною ланкою мотивації є спонукання – поведінковий прояв бажання задовольнити свої потреби.

Навчальний процес відносять до складних видів діяльності, мотивів для навчання багато і вони можуть не тільки проявлятися окремо в кожній людині,

але і зливатися в єдине, формуючи складні мотиваційні системи.

Мотиви навчання можна розглядати як ставлення тих, хто навчається, до предмета діяльності, їхню спрямованість на цю діяльність.

За спрямованістю та змістом виділяють наступні види мотивацій [6]:

- соціальні мотиви (соціально ціннісні);
- пізнавальні мотиви;
- професійно-ціннісні мотиви;
- естетичні мотиви;
- комунікативні мотиви;
- статусно-позиційні мотиви;
- традиційно-історичні мотиви;
- утилітарно-практичні (меркантильні);
- навчально-пізнавальні мотиви;
- неусвідомлені мотиви.

Більшості студентів характерно злиття декількох мотивацій в різних варіаціях:

- отримання свідоцтва про освіту для розширення можливостей влаштуватися на хороше робоче місце;

- отримання необхідних знань за фахом для того, щоб в майбутньому по закінченню навчального закладу влаштуватися на хороше робоче місце;

- бажання розширити своє коло спілкування;

- неусвідомлена мотивація, тобто отримання освіти не за власним бажанням, а за чийось впливом.

У різні вікові періоди мотиваційні пріоритети різняться. У юнацькому віці провідну роль у навчальній діяльності відіграють мотиви самоствердження й саморозвитку, самовдосконалення [2]. Певну роль у людини різного віку має вплив і зовнішня соціальна мотивація. Однак провідними в структурі навчальної мотивації є комунікативні, пізнавальні та соціальні мотиви, пріоритетним є мотив прагнення до успіху в професійній діяльності [5,6].

Враховуючи загальну мотивацію освітньої діяльності, в студентів-стоматологів, зокрема, формується певне ставлення до різних предметів. Воно обумовлюється:

• Важливістю дисципліни для професійної підготовки майбутнього спеціаліста.

• Рівнем оснащення на кафедрі при опануванні предмету.

- Інтересом до певної галузі знань чи проблемних питань.
- Якістю викладання (мірою задоволення заняттями з конкретної дисципліни, використання новітніх технологій навчання).
- Труднощами під час оволодіння окремим предметом з огляду на різні здібності студентів.
- Взаємовідносинами з викладачем певної дисципліни.
- Взаємовідносинами із студентами в групі, на курсі.

Одним із аспектів оптимізації на кафедрі дитячої терапевтичної стоматології з профілактикою стоматологічних захворювань учбово-пізнавальної діяльності студентів є вивчення питань, пов'язаних з учбово-пізнавальною мотивацією.

Вихованню позитивної мотивації навчання сприяють загальна атмосфера творчості в навчальному закладі та в групі, включення студента в колективні форми організації різних видів діяльності, співробітництво між викладачем і студентом, допомога педагога у вигляді порад, залучення студентів до оцінювання власної діяльності.

На кафедрі навчаються студенти II, III, IV та V курсів і викладаються наступні дисципліни: «Пропедевтика дитячої терапевтичної стоматології», «Профілактика стоматологічних захворювань» та «Дитяча терапевтична стоматологія» і викладання матеріалу кожної з дисциплін має свої особливості і мотивацію для студентів.

Важливим завданням навчально-виховного процесу є формування мотивації навчання на окремих етапах заняття.

Залежно від змісту заняття викладач організовує певний цикл навчальної діяльності і формує відповідний їй мотиваційний цикл. Мотивація навчання на занятті відбувається в кілька етапів.

I етап – мотивація початку роботи, первинна мотивація.

II етап – мотивація виконання роботи, закріплення і підсилення первинної мотивації.

III етап – мотивація завершення заняття (результативність, постановка цілей на майбутнє).

Завдання викладача полягає у забезпеченні постійних мотиваційних дій студентів на всіх етапах заняття.

Основними формами навчання як в медичному вузі так і на кафедрі є лекції і практичні заняття.

На першому етапі студентам пропонуються в залежності від курсу і дисципліни або тестові завдання або задачі I-го рівня, для виявлення початкового рівня знань. На другому етапі також в залежності від дисципліни творче, або практичне засвоєння теми заняття: на фантомі, в ігровій формі з дітьми дитячого садка чи школи, або на клінічному прийомі хворого.

З метою поглибленої клінічної підготовки і мотивації студентів до навчання особливо початкових курсів на кафедрі організовано клас симуляційного навчання, бо клінічна підготовка майбутнього спеціаліста складний процес і сучасні підходи при набутті практичних навичок є необхідними в учбовому процесі. При вивченні дисципліни «Пропедев-

тика дитячої терапевтичної стоматології» студенти на фантомах вчаться препарувати усі види каріозних порожнин на різних групах зубів відповідно до тематичного плану практичного заняття і сучасних вимог.

На III курсі викладається дисципліна «Профілактика стоматологічних захворювань». Актуальність освоєння студентами цього предмета продиктована нагальною необхідністю завдань по зміцненню здоров'я населення в першу чергу в дошкільних та шкільних закладах освіти, впроваджувати основи здорового способу життя. Практичні заняття з дисципліни «Профілактика стоматологічних захворювань» на кафедрі проводяться переважно у дитячих садках, у молодших класах загальноосвітніх закладів та у школі-інтернаті, де студенти разом з викладачами влаштовують для дітей імпровізовані свята зубної щітки. На практиці студенти проводять виявлення найінформативніших ознак, що відображують порушення твердих тканин зубів та пародонта, визначення індексів карієсу, гігієнічних та пародонтальних, визначення індексів контролю чищення зубів.

На IV курсі студентам викладається дисципліна «Дитяча терапевтична стоматологія» де вивчається клініка, діагностика та лікування некаріозних уражень, карієсу, пульпітів та періодонтитів тимчасових та постійних зубів. При викладанні цієї дисципліни особлива увага приділяється засвоєнню теоретичного матеріалу та опанування на практиці методів обробки та пломбування кореневих каналів, сучасні пломбувальні матеріали та методи їх застосування, опанування роботи «в чотири руки», тобто робота лікаря з асистентом.

На V курсі студенти вивчають захворювання слизової оболонки порожнини рота та захворювання тканин пародонту, сучасні методи лікування та профілактики.

Окрім вже окреслених мотивуючих методів на кафедрі застосовують вирішення задач, як процес подолання закладених в них протиріч, створює оптимальні умови для розумового напруження, що дає поштовх у розвитку клінічного мислення та вмінь студентів. Вирішення типових задач є першим кроком після засвоєння теорії у напрямі застосування її на практиці. Крім того, рішення типових задач дозволяє сформувати та закріпити стереотипи професійних рішень для типових ситуацій, а також визначити готовність фахівця до їх прийняття. Особливе місце в системі професійної підготовки займають нетипові задачі, тому що саме в процесі розв'язання закладених в них серйозних протиріч та невизначеностей, створюються умови для активного розвитку гнучкості та варіативних вмінь професійного мислення. На кафедрі дитячої терапевтичної стоматології з профілактикою стоматологічних захворювань їх використовують у вигляді варіативних ілюстрованих клінічних ситуацій з інтегративними завданнями у текстовій формі.

На кафедрі також, як мотивуючий захід, застосовують вирішення творчих завдань, які за своїм змістом і методами або прийомами виконання наближуються до ситуацій, які можуть виникати у житті кожної людини. Мета творчих завдань окрім вище

вказаної полягає в тому, щоб сформувати у студентів вміння успішно орієнтуватися у житті, у процесі праці, чітко, правильно і швидко вирішувати проблеми на основі творчого використання отриманих знань і придбаних навичок.

Однією із складових навчального процесу є лекційний курс. Під час читання мультимедійної лекції є можливість використати сучасні комп'ютерні технології: показати відеоролик, анімовані схеми та зображення, 3D схеми або зображення, змодельовані за допомогою комп'ютерних програм.

Ураховуючи широкий потік інформації і водночас зменшення кількості лекційних годин, можна читати проблемні лекції, присвячені окремим найважливішим питанням, які відповідають тематичному плану. Завдяки мультимедійному викладу матеріалу є можливість показати студентам фільм, присвячений даній проблемі. Також можна провести мультимедійну презентацію з проблеми, яка цікавить і студентів і викладача.

Необхідна умова для створення у студентів інтересу до змісту навчання і до самої учбової діяльності – можливість проявляти в процесі навчання розумову самостійність і ініціативність. Важливим мотивуючим заходом є активна пошукова діяльність студентів дослідників, які займаються у студентському науковому гуртку на нашій кафедрі. Такі студенти мають високу внутрішню мотивацію вивчають глибоко проблему яка досліджується, самостійно обробляють отримані дані, готують доповіді-презентації і доповідають на конференціях. Викладачі кафедри залучають студентів до участі в Брейрингах із стоматологічної тематики.

З метою вивчення думки студентів з приводу професійної підготовки на кафедрі дитячої терапев-

тичної стоматології з профілактикою стоматологічних захворювань проведено тестування 62 студентів V курсу, так як випускники засвоїли усі розділи з дисциплін, які викладаються на кафедрі, найбільш мотивовані і об'єктивно можуть оцінити отримані знання.

Кожному студенту були запропоновані тести з організації професійної підготовки, оцінки рівня викладання теоретичного та практичного матеріалу.

Теоретичною підготовкою на кафедрі цілком задоволені, та відмічають як відмінну 24,19%, як добру – 70,97%, задовільною – 4,84%, незадовільною – 0%. Практичні навички, отримані на кафедрі дитячої терапевтичної стоматології з профілактикою стоматологічних захворювань вважають достатніми – 93,1%, недостатніми – 3,44%, не змогли відповісти – 3,46%.

Проведені нами дослідження доводять, що викладачі кафедри дитячої терапевтичної стоматології з профілактикою стоматологічних захворювань створюють достатньо мотивуючих факторів для навчання та успішного засвоєння студентами різних курсів та дисциплін, які викладаються, всіляко сприяють в отриманні теоретичних знань та опануванні практичних навичок в підготовці майбутніх лікарів-стоматологів.

Висновки. Таким чином, проблема мотивації навчальної діяльності сприяє формуванню та розвитку майбутніх спеціалістів, гарантує пізнавальну активність студентів, сприяє розвитку мислення, здібностей, засвоєнню нових знань, важливих для подальшої професійної діяльності.

Література

1. Andriyanova OU, Kas'kova LF, Karpenko OO. Shlyakhy pokrashchannya yakosti medychnoyi osvity na suchasnomu etapi pidhotovky spetsialista. Materialy navchal'no-metodychnoy konferentsiyi «Yevropeys'kyy vybir – nevid'yemna skladova rozvytku vyshchoyi medychnoyi osvity Ukrainy»; 2013 Trav 13; Poltava: 2013, s. 7-9. [in Ukrainian].
2. Vershyn'ska OB. Problemy formuvannya navchal'noyi motyvatsiyi studentiv VNZ. Teoriya ta metodyka upravlinnya osvitoju [Internet]. Dostupno: <http://tme.uo.edu.ua/dodatok.htm>. [in Ukrainian].
3. Holovchenko SH, Denysenko LN, Fedotova YuM. Sovershenstvovanye obrazovatel'nykh tekhnolohiy professional'noy podhotovky vrachey stomatolohov. Fundamental'nye yssledovanyya. 2014;10(6):1085-8. [in Russian].
4. Kas'kova LF, Andriyanova OU, Karpenko OO, Yatsenko OI. Rol' informatsiynykh komp'yuternykh tekhnolohiy u piznaval'niy diyal'nosti studentiv. Materialy navchal'no-metodychnoy konferentsiyi z mizhnarodnoyu uchastyu «Innovatsiyni tekhnolohiyi orhanizatsiyi samostiynoyi roboty studentiv medychnykh osvitnikh zakladiv»; 2017 Ber 23; Poltava. Poltava: VDNZU «UMSA»; 2017, s. 60-62. [in Ukrainian].
5. Yl'yn EP. Motyvatsyya y motyv. Sankt-Peterburh: Spb. Pyter; 2011. 512 s. [in Russian].
6. Markova AK, Matys TA, Orlov AB. Formyrovanye motyvatsyy uchenyya: knyha dlya uchytelya. Moskva: Prosveshchenye; 1990. 192 s. [in Russian].

НАВЧАЛЬНА МОТИВАЦІЯ СТУДЕНТІВ В ФОРМУВАННІ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ З ДИТЯЧОЇ СТОМАТОЛОГІЇ

Каськова Л. Ф., Новікова С. Ч., Анопрієва Н. М.

Резюме. Стаття присвячена формуванню навчальної мотивації як однієї з основних задач сучасної освіти, яка гарантує пізнавальну активність студентів, сприяє розвитку мислення, здібностей, засвоєнню нових знань, важливих для подальшої професійної діяльності.

Ключові слова: мотивація, навчальна мотивація, мотиви навчання, дитячі стоматологі, професійна компетентність.

УЧЕБНАЯ МОТИВАЦИЯ СТУДЕНТОВ В ФОРМИРОВАНИИ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ ПО ДЕТСКОЙ СТОМАТОЛОГИИ

Каськова Л. Ф., Новикова С. Ч., Аноприева Н. М.

Резюме. Стаття посвящена формуванню учебной мотивации как одной из основных задач современного образования, которая гарантирует познавательную активность студентов, способствует развитию мышления, способностей, усвоению новых знаний, важных для дальнейшей профессиональной деятельности.

Ключевые слова: мотивация, учебная мотивация, мотивы учения, детские стоматологи, профессиональная компетентность.

EDUCATIONAL MOTIVATION OF STUDENTS IN FORMATION OF PROFESSIONAL COMPETENCE IN PEDIATRIC DENTISTRY

Kaskova L. F., Novikova S. C., Anopriyeva N. M.

Abstract. In modern conditions, the main task of a higher educational institution, especially medical, is aimed at training specialists with a high level of professional competence and versatile personal development, capable of continuous self-improvement, constant replenishment and expansion of the spectrum of their knowledge and skills. The training of specialists who can study all their lives, which will determine the pace and level of scientific, technical, medical, economic and socio-cultural progress, is important today.

Improvement of higher medical education is impossible without the introduction of teaching methodological work of the teacher methods that increase the student's motivation to obtain qualitative theoretical, professional knowledge.

Formation of educational motivation is one of the main tasks of modern education. The process of forming the structure of learning motivation begins with the first days of study at the university, and the effectiveness of learning in each case depends more on the structure and strength of motivation. Studying the factors affecting the student's learning motivation is important for increasing the efficiency of higher education. When analyzing the student's learning motivation, it is important not only to identify the dominant motive, but also to take into account the structure of the motivational sphere.

The determining component of the organization of learning activities is motivation. It may be internal or external to the activity, but it is always an internal characteristic of the individual as the subject of this activity. A prerequisite for success in it is the formation of an inductive sphere, the development of which requires a purposeful pedagogical influence.

Thus, the problem of motivation of educational activities promotes formation and development of future specialists, guarantees cognitive activity of students, promotes development of thinking, abilities, acquisition of new knowledge important for further professional activity.

Key words: motivation, educational motivation, motives of training, pediatric dentists, professional competence.

Стаття надійшла 23.01.2018 року

DOI 10.29254/2077-4214-2018-1-1-142-234-237

УДК 378.016:616.1/.9:378.147:378.4:61(477.54-21)

Кравчук П. Г., Борзова О. Ю., Кожин М. І., Риндіна Н. Г., Тимова Г. Ю., Заїкіна Т. С., Ринчак П. І.

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕТОДІВ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ВНУТРІШНЯ МЕДИЦИНА» ПРИ ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ

5 ТА 6 КУРСУ НА КАФЕДРІ ВНУТРІШНЬОЇ МЕДИЦИНИ № 2

І КЛІНІЧНОЇ ІМУНОЛОГІЇ ТА АЛЕРГОЛОГІЇ ХАРКІВСЬКОГО

НАЦІОНАЛЬНОГО МЕДИЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Харківський національний медичний університет (м. Харків)

zaikina_tatyana@ukr.net

Сучасний етап розвитку Вищої професійної школи характеризується постійним підвищенням якості освіти. При організації навчального процесу в руслі ідей модернізації освіти в медичних ВНЗ необхідною умовою виступають наступні вимоги: домінування дослідницьких методів навчання, організація творчої діяльності, що вимагає широкого переносу, екстраполяції ідей і методів із суміжних наук, їх генералізації та інтеграції як гносеологічної і процесуальної основи становлення професійних компетенцій, спрямованих на оригінальне мислення і нестандартне рішення професійних завдань; само-

розвиток студента як суб'єкта освітньої, творчої і професійної діяльності, його акмеологічних здібностей до творчості та самовдосконалення, мотивація інтелектуальних досягнень, розвиток аналітико-діагностичних умінь, напрацювання професійних навичок. Тому найважливішим завданням формування професійного світогляду майбутнього лікаря стає досягнення такого рівня якості освіти, яке дасть йому можливість включитися в активну професійну діяльність [1,2].

Відповідно до Наказу Міністерства освіти та науки від 01.07.2014 р. № 1556-VII «Про вищу освіту»